

відповідно і якість правових норм є показником цивілізованості і демократії суспільства.

Богуцький В.М., доцент кафедри іноземних мов Національної академії внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ

Для будь-якої людини право з великою кількістю законів залишається майже неприступним предметом. Ця наука дійсно складна, тому що важко включити в неї жанрову різноманітність численних текстів. Право приховує за кожним словом, використаним юристом, значення, текст, юриспруденцію. Вибору терміна у техніці права надається першочергового значення.

Юрист не має права використовувати різні терміни для однієї ситуації, ці помилки можуть спричинити негативні наслідки.

Кожна спеціалізація має в своєму розпорядженні власну лексику з притаманними їй тонкощами.

До засадничих принципів техніки складання юридичних текстів належать:

а) загальні принципи регулювання (управління) стосовно правотворчості: адекватність правової дії та її відповідність державній політиці в певній сфері громадських стосунків; повнота й конкретність регулювання;

б) принципи точності й визначеності юридичної форми встановлюваних правовідносин: адекватність вираження мовними засобами суті (концепції) правового рішення, забезпечення точного розуміння (інтерпретації) положень правового акта усіма суб'єктами правовідносин;

в) правильність оформлення акта як офіційного юридичного документа.

Для реалізації принципів розроблення правових актів у правотворчості використовуються різноманітні елементи юридичної техніки, а саме:

а) застосування певних режимів (методів) юридичного регулювання, видів норм і логічної структури норм. Особливі юридичні режими (наприклад, загальнодопустимий, дозвольний), характерні для публічного й приватного права, окремих галузей права й орієнтовані на ті або інші способи правового регулювання – дозволи, зобов'язання, заборони;

б) використання різних способів викладу приписів, що класифікуються за мірою узагальненості нормативного матеріалу, за повнотою використання елементів (гіпотези, диспозиції, санкції) юридичної норми, за “спеціалізацією” (дефінітивною, оцінною, диспозитивною тощо) тієї або тієї статті, за використанням внутрішніх і зовнішніх посилань; у наслідуванні законів і правил формальної логіки. Основні закони логіки (тотожності, несуперечності) використовуються в правотворчості для побудови як правових актів у цілому, так і їх окремих частин і положень;

в) дотримання таких вимог до термінології правових актів, як єдність, смислова однозначність, стилістична нейтральність, системність термінології, поширеність і загальновизнаність, стабільність, доступність, коректність;

г) використання юридичної мови, зокрема офіційно-ділового стилю. Тексти правових актів повинні відповідати загальним нормам сучасної мови. Функціонально-стилістичні особливості мови права передбачають офіційний характер, документальність, максимальну точність, експресивну нейтральність, безособовий характер, ясність і простоту мовного вираження; економічність використання мовних засобів;

г) застосування юридичних конструкцій, стійких схем і моделей, що встановлюють співвідношення прав, обов'язків і відповідальності суб'єктів правовідносин;

д) дотримання певних правил використання реквізитів і оформлення правового акта в цілому, а також його структурних частин, використання таких додаткових структурно-сміслових елементів, як примітки, таблиці тощо. Так, на початку правових актів прийнято розміщати загальні положення, які можуть визначати цілі, завдання, основні принципи регулювання, терміни, які вживаються. Завершальні статті нормативних правових актів містять положення про терміни й порядок набрання чинності актом, про скасування, зміни й доповнення чинних актів у зв'язку з прийняттям цього нормативного правового акта. Порушення

принципів і правил юридичної техніки кваліфікуються як законотворчі помилки.

Семененко Л.Л., доцент кафедри загального і порівняльного мовознавства та новогрецької мови Київського національного лінгвістичного університету, кандидат філологічних наук

ЮРИДИЧНИЙ ТЕРМІН ЯК ЛІНГВОСЕМІОТИЧНИЙ РЕПРЕЗЕНТАНТ ПРАВОВОЇ ДІЙСНОСТІ

Нині значну увагу в мовознавчих студіях приділено дослідженню й моделюванню відношень, що існують між мовою і дійсністю. Як Ю. Лотман зазначав, що мова всією своєю системою настільки пов'язана з життям, копіює його, входить до нього, що людина перестає відрізняти предмет від назви, шар дійсності від шару її відображення в мові. Створюється ілюзія їхньої єдності.

Дійсність визначаємо як все, що існує об'єктивно в докільці, є невід'ємною частиною матеріального (у суспільстві і природі) і духовного життя суспільства загалом і кожного окремого соціуму, позаяк вона має культурне маркування. Іншими словами, це система дій, явищ, понять, що існують у реальності. Варто наголосити, що людина пізнає дійсність (докільця) за допомогою своїх органів чуття, тому дійсність безпосередньо пов'язана з механізмами пізнання.

Правова дійсність – це все те, що відбувається в правовій галузі і містить всі її елементи матеріального й ідеального плану. Вона вбирає в себе всі взаємозумовлені і взаємопов'язані елементи, що стосуються юриспруденції. Ці елементи не є випадковим набором, який існує в певному соціумі, а зумовлені об'єктивними закономірностями розвитку певного суспільства.

До поняття правової дійсності відносимо всю систему права (ту, що формується, діє тощо). Усі поняття правової дійсності фіксуються в спеціальній юридичній літературі за допомогою номінативних одиниць.

З'ясування природи номінації потребує ґрунтовного аналізу послідовності операцій свідомості, що опосередковують семіотичне